

VESTNIK

INTERNO GLASILO DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945

LJUBLJANA, APRIL 2024 – št. 155–156

Bridki spomini slovenskih izgnancev

9. 6. praznujejo slovenski izgnanci obletnico ustanovitve svojega društva leta 1991. Kljub praznovanju se radosten spomin na to dejanje meša z bolj grenkimi spomini na njihovo izgnanstvo in trpljenje v izgnanstvu v Nemčiji, kjer so bili večinoma v delovnih taboriščih, da bi izpolnili ukaz enega vrhovnih nacističnih voditeljev: »Naj se na delu zgarajo do smrti.«

Iznanci se bridko spominjajo tudi dolgih let po vrnitvi v osvobodeno domovino, kjer se komunistična oblast ni nič zmenila za njihovo trpljenje v izgnanstvu, čeprav so bili dejansko prve žrtve nacistične genocidne politike. Slovenska komunistična politika jim je očitala, da se niso uprli izselitvi in odšli v partizane. Zamislite si takšen cinizem. Kako naj bi se Slovenci na Štajerskem uprli že konec poletja in v jeseni in odšli v partizane v strogo kontrolirani okupirani deželi, kjer je bilo partizanov komaj peščica?

Naj čisto na kratko povemo, da so nacisti s Štajerske in Gorenjske, predvsem iz Posavja, izgnali v letih 1941 in 1942 približno 80.000 Slovencev, 6000 na Hrvaško in v Srbijo, glavni pa v razne nemške dežele. Največje zbirne taborišče za izgnance pred selitvijo v izgnanstvo je bilo v hlevih pri gradu Rajhenburg, od koder so Nemci odpeljali 45.000 Slovencev. Ta zapis, ki sledi in povzema že številne članke o izgnanski usodi, naj še enkrat spomni Slovence, predvsem mlade, na trpljenje njihovih rojakov v omenjenih letih. To je treba poudariti danes, ko je ta spomin skoraj zbledel in se zlasti mladi tega ne spominjajo.

Omeniti je treba, da je v izgnanstvu, predvsem v Nemčiji, umrla več kot četrtina izgnancev. Preživeli pa so se vrnili na požgane in izropane domove. Tu pa se je začelo druga dejanje njihove bridke usode. Osvobodjena Slovenija je bila precej porušena in primanjkovalo je vsega - od živeža do gradbenega materiala, kar bi potrebovali vrnjeni izgnanci, da bi si uredili normalno življenje. Tako jim država po eni strani dejansko ni mogla veliko pomagati, po drugi strani pa so jo vodili čisto ideološki principi, želeli so poskrbeti za borce narodnoosvobodilnega boja, izgnance pa prepustiti njihovi iznajdljivosti, da si pomagajo sami. Izgnanci so pokazali veliko delovno voljo kar je še posebej občudovanja vredno, pridobili so si izobrazbo in poklice, da so se lahko vključili v gospodarsko obnovo in socialno preobrazbo domovine.

Iznanci so se šele v času slovenske politične pomladi 9. 6. 1991 zbrali v velikem številu - okrog 8000 - na gradu

Rajhenburg. Pridružil se jim je tudi predsednik Predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan s svojim pozdravom in zbrani so ustanovili svoje Društvo izgnancev Slovenije 1941-1945. V osnovni listini so napisali, da želijo z publicistično dejavnostjo ohraniti spomin na svoje izgnanstvo in v sodelovanju z vlado Republike Slovenije poskrbeti za reševanje socialnih problemov izgnancev. Rezultat takega sodelovanja je bila odločba, sprejeta po nekaj letih, ob angažiranju predsednika Skupščine Slovenije dr. Franceta Bučarja, v pravila Odškodninske družbe Slovenije, da se del sredstev družbe zagotovi za reševanje socialnih problemov izgnancev. Ti so potem v naslednjih letih dobili čisto skromno socialno rento, ki je bila bolj moralna kot pravo-socialno podpora, odvisno od časa trajanja njihovega izgnanstva. Znašala je le - simbolično povedano, za jutranjo belo kavo z žemljo in za ogrevanje stanovanja v zimskih mesecih. Izgnanci so bili tudi za to hvaležni in so zaupali obljubi, da se bo s povečanjem kapitala Odškodninske družbe njihova renta povečala.

V razvoju društva pa je potem kmalu prišlo do spremembe. Odstopil je dotodanji predsednik, Vlado Deržič, ki se je raje angažiral v politični stranki. Formalno predsedstvo društva pa je prevzela njegova podpredsednica, prof. Ivica Žnidaršič, ki je bila že od začetka njegova vodilna sila. Žnidaršič je s svojo inteligentnostjo, organizacijskim talentom in čustveno navezanostjo na izgnance in njihovo trpljenje vnesla v društvo novo živo dejavnost, ki je bila res nujno potrebna, kajti tudi slovenska demokratična politika se za izgnance in njihovo društvo ni brigala. Najprej je razširila število krajevnih organizacij društva in jih spodbudila k dejavnosti. Potem pa je ustanovila društveno glasilo Vestnik DIS, ki je dokaj ažurno, trikrat ali štirikrat na leto obveščal članstvo o vseh zadevah, ki se tičejo izgnancev. Najbolj impresivna in pomembna pa je bila njena publicistična dejavnost s številnimi brošurami in zborniki dokumentov, ki so natančno in izčrpno razgrinjali socialno, zgodovinsko in politično problematiko izgnancev. Večino tega dela je opravila sama. Ta bogata dokumentacija lahko služi vladi, če bi se vendarle odločila kaj socialnega postoriti za izgnance. V zadnjih dobrih desetih letih se je društvo odločilo izterjati bodisi od Nemčije ali pa od lastne države odškodnino za izgubo premoženja, ki jo je izgnancem povzročil okupator, ko so bili oni v izgnanstvu. Za pomoč oziroma podporo sta se predsednica

Predsednica DZ RS mag. Urška Klakočar Zupančič je sprejela delegacijo DIS

Delegacija DIS pri predsednici RS DZ mag. Urški Klakočar Zupančič, 21. 3. 2024 (Foto: Matija Sušnik)

Predsednica Državnega zbora mag. Urška Klakočar Zupančič je v četrtek, 21. 3. 2024, v Državnem zboru RS sprejela predstavnik DIS. Delegacijo DIS so sestavljali mag. Franc Žnidaršič, Alojz Rutar, Marijan Špegelj ter poznavalec odprtih vprašanj za vojno škodo mag. Gregor Kaplan. V dolgem in odkritem pogovoru je bila predsednici DZ predstavljena kronologija urejanja statusa žrtev vojnega nasilja v Sloveniji. Poseben poudarek so namenili še vedno odprtemu vprašanju poplačila gmotne škode s strani Nemčije, ki ga je treba rešiti. V zvezi s tem so predsednici DZ predstavili tudi predloge in možnosti, ki bi po njihovi oceni prispevali h končni ureditvi tega vprašanja.

Nenazadnje je po skoraj 80 letih čas, da se to vprašanje reši. V DIS so za prve množične civilne žrtve, kar so izgnanci in begunci nedvomno bili, posebej izpostavili, da je možna tudi simbolična rešitev tega vprašanja, ki bi tako vsaj delno pokrila rano, ki izgnance in begunce tare in pekli že 80 let in jih je zaznamovala skozi celotno življenje.

Glede na odziv predsednice je zagotovo moč pričakovati, da bo tokrat zadeva vsekakor bila resno obravnavana in obstaja upanje, da bodo prizadevanja DIS in predsednice Ivce Žnidaršič po več desetletjih končno na simbolni ravni vendarle ustrezno naslovljena.

mag. Gregor Kaplan

in še nekaj drugih članov društvene odbora odločili zaprositi slovensko politiko. Toda rezultata žal ni bilo. V parlamentu se je poslanec mag. Franc Žnidaršič ves čas prizadeval za sprejem zakona v prid izgnancem.

Je pa dobra novica ta, da so se sedaj v zadevo poleg mag. Franc Žnidaršiča in mag. Gregorja Kaplana aktivno vključili nekateri politiki in predsednica Državnega zbora RS mag. Urška Klakočar Zupančič in se stvari sedaj aktivno peljejo naprej.

Za zaključek tega spominskega članka naj napišem nekaj spodbudnih besed, ki pa so le moralna tolažba preživelim izgnancem. Izgnanci ste hudo trpeli v izgnanstvu in trpljenje je tisto čustvo, ki je vredno vsega spoštovanja in empatije. Kdor tega ne izkazuje, mu

nekaj manjka v njegovi inteligentnosti in duševnosti. Izgnanci se boste zbrali kot vsako leto na shodu, na dnevu odprtih vrat 1. 6. 2024 v hlevih pri gradu Rajhenburg, se tam srečali s svojimi sotrpini, se spomnili svojih bridkih spominov iz izgnanstva in se pogovorili, kako živite danes, ko vas je še malo ostalo in kako pogrešate nekatere svoje sotrpine, ki so že odšli.

Želim, da bi se zdravje naši dragi predsednici toliko izboljšalo, da bi se nam lahko pridružila na Rajhenburgu in bi skupaj zapeli našo izgnansko himno »Oh, kako je dolga, dolga pot iz tujine pa do doma ...« in da bi kakšni potočili solzo ganotja.

Predsednik sveta Društva izgnancev
prof. dr. Janko Prunk

Ob 20. obletnici sodelovanja z mariborsko škofijo in najema dela hlevov za 99 let

Ker se niti občina niti država nista odločili za odkup in zaščito taborišča, smo po sklepu Izvršnega odbora DIS začeli sami pogovore z mariborsko škofijo, ki je bila lastnik podirajočega se dela grajskih hlevov, ki smo jih v društvu želeli obnoviti kot spominski objekt.

28. 4. 2004 smo napisali pismo mariborskemu škofu dr. Francu Krambergerju, da bi radi prišli na pogovor o obnovi dela hlevov – zbirnega taborišča za izgon Slovencev.

Mariborski škof je 20. 5. 2004 sprejel delegacijo DIS v sestavi: Ivica Žnidaršič, predsednica DIS, Jože Križančič, podpredsednik DIS, Mira Zalar, predsednica Nadzornega odbora Skupščine DIS, in Štefan Marjetič, predsednik Krajevne organizacije

Sklenitev pogodbe z mariborsko škofijo

Na seji Skupščine DIS je bil 1. 7. 2004 sprejet sklep, da se z mariborsko škofijo **podpiše najemna pogodba za dobo 99 let.**

Na podlagi tega sklepa je bila s strani DIS **27. 9. 2004 podpisana najemna pogodba**, ki sta jo sklenila Rimskokatoliška škofija Maribor, Slomškov trg 19, 2000 Maribor, in Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945, Komenskega 7, 1000 Ljubljana. **Najemno pogodbo sta podpisala škof Franc Kramberger in predsednica DIS Ivica Žnidaršič.**

Predmet pogodbe je bil najem dela gospodarskega poslopja in pripadajoče dvorišče na parceli številka 78

Vladimir Rostohar, dipl. ing. grad., preverja strokovnost obnove ostrešja, 3. 3. 2006 (Foto: Božo Završan)

Pogled na taborišče z dvoriščne strani, 16. 3. 2005 (Foto: Alojz Rupar)

DIS Brestanica. Škofu smo razložili, da bi radi obnovili del hlevov, ob tem smo navedli podatke, koliko Slovencev je šlo skozi to zbirno taborišče, med njimi je bilo tudi okrog 500 duhovnikov. Pogovori s škofom so bili uspešni, saj smo se načelno dogovorili za dolgoročni brezplačni najem teh objektov.

27. 5. 2004 smo mariborski škofiji poslali še pisno prošnjo za možnost dolgoročnega najema dela hlevov in nekaj zemljišča za obdobje 99 let.

k. o. Brestanica, ki je v lasti Rimskokatoliške škofije Maribor. Najemnik in najemodajalec sta se dogovorila za brezplačen najem za dobo 99 let, in sicer z namenom ureditve objekta kot »spomenika o tragediji izгона Slovencev«.

Če tega v DIS ne bi storili, tega objekta danes ne bi bilo več. 11. 10. 2004 je predsednica DIS sklicala odbor za obnovo streh grajskih hlevov in prosila predstavnike lokalnih skupnosti za sodelovanje pri obnovi

taborišča. Največ nam je pomagal ing. Vladimir Rostohar.

Marca 2004 si je to zbirno taborišče ogledal tudi direktor Mednarodne organizacije za migracije **Dirk De Winter**. Do osrednje prireditve ob 60. obletnici vrnitve iz izgnanstva, ki smo jo organizirali v gradu Rajhenburg 4. 6. 2005, si je več kot 8000 udeležencev prireditve že lahko ogledalo obnovljeno ostrešje in strehe dela taborišča. To je bil uspeh, saj smo s tem preprečili, da bi se ta zgodovinski objekt porušil.

Vknjižba najemne pogodbe

Rimskokatoliška škofija Maribor, Slomškov trg 19, Maribor, je 1. 3.

nepremičnini št. 78. k. o. Brestanica vl. št. 574.

Rimskokatoliška škofija Maribor je 1. 3. 2005 poslala notarsko overjeno pooblastilo Samostana trapistov Marije Rešiteljice v Rajhenburgu – Brestanica, s katerim pooblašča Rimskokatoliško škofijo Maribor za zastopanje pri vknjižbi najemne pravice DIS v zemljiško knjigo.

S tem so bile opravljene vse pravne formalnosti med Rimskokatoliško škofijo Maribor in Društvom izgnancev Slovenije 1941–1945.

Naše društvo si bo še dalje prizadevalo, da bi se obnovili tudi vsi notranji prostori taborišča.

19. 9. 2006 je bil ob hlevih sestanek s predstavniki mariborske in celjske škofije in geometrom iz katastra, da smo postavili še mejnike za zemljišča ob delu hlevov, ki jih ima DIS v najemu za 99 let z okoliškimi zemljišči vred. Na sliki od leve proti desni: Mirko Krašovec, Ivan Kozole, Ivica Žnidaršič, Jože Pribožič, Andrej Mesarič, geometer, inž. geod. Željko Gašparinčič in Albin Pražnikar. (Foto: A. Rupar)

Pogled na taborišče z dvoriščne strani, 16. 3. 2005 (Foto: Alojz Rupar)

2005 poslala DIS zemljiškoknjižno dovolilo za vknjižbo najemnega razmerja v zemljiško knjigo na parceli št. 78, kot je navedeno v najemni pogodbi.

Okrajno sodišče v Krškem je 20. 5. 2005 odločilo, da se DIS lahko vknjiži najemna pravica za dobo 99 let pri

Zahtevna obnova taborišča

Objekt smo dobili v zelo slabem stanju. Treba je bilo sanirati jugozahodni del grajskih hlevov, obnoviti ostrešje in strehe ter ojačati zidove, ki nosijo strešno konstrukcijo, izdelati

Če Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 taborišča – nekdanjih grajskih hlevov ne bi obnovilo, jih danes ne bi bilo več.

in namestiti žlebove in odtočne cevi. DIS je zbral projektno dokumentacijo in vložil zahtevek za pridobitev gradbenih dovoljenj.

25. 4. 2005 so si Izvršni odbor DIS in člani Nadzornega odbora Skupščine DIS ogledali dela pri obnovi ostrešja in streh dela grajskih hlevov.

Navzoči so ugotovili, da je izvajalec del, ki ga je izbrala posebna komisija, **Sandi Tršinar**, dela opravil skladno s pogodbo in v pogodbenem roku.

Strokovni nadzor obnove ostrešja in streh je ves čas izvajal pooblaščenec DIS univ. dipl. inž. gradb. **Vladimir Rostohar**. Po njegovem zagotovitvi so bila dela pri obnovi tega objekta strokovno opravljena.

V letih 2005 in 2006 je 46 občin podpisalo listino o nameri sodelovanja z

DIS pri nadaljnji obnovi taborišča.

14. 8. 2006 smo poročali Komisiji Evropske unije o prizadevanjih, da se bivši hlevi in konjušnice pri gradu Rajhenburg, kjer je bilo leta 1941 največje zbirno taborišče za izgon Slovencev, **ohranijo kot spominski objekt** in da smo leta 2005 zavarovali taborišče pred rušenjem z obnovo ostrešja in streh. Nekaj sredstev za ohranjanje arhivov in muzejske dejavnosti DIS je v letu 2006 prispevala tudi Evropska komisija.

Del hlevov in konjušnice pa ohranjamo kot spominski objekt zbirnega taborišča za izgon Slovencev. Nekaj prostorov smo opremili tako, kot so bili leta 1941.

Pomembno je, da je del grajskih hlevov in konjušnico obnovil DIS kot spominski objekt o tragediji izгона

Dan odprtih vrat taborišča v Brestanici

Izvršni odbor Društva izgnancev Slovenije 1941-1945
bo ob dnevu izgnancev, 7. junija,
organiziral **dan odprtih vrat**
v največjem zbirnem taborišču za izgon Slovencev,
ki je bilo v grajskih hlevih in konjušnicah v Brestanici.

**Taborišče bo odprto v soboto,
1. junija 2024,
od 10. do 14. ure.**

Poleg ogleda notranjosti taborišča bo na dvorišču
taborišča ob skromni pogostitvi
(kava, brezalkoholna pijača in keksi)
tudi druženje članov DIS in svojcev.

**Vsi, ki si še niso ogledali razstave DIS o fašističnem
in nacističnem nasilju nad slovanskimi narodi, si jo
bodo lahko ogledali na gradu Rajhenburg.**

Izvršni odbor
Društva izgnancev Slovenije

Slovencev. Ker se niti Občina Krško niti Ministrstvo za kulturo RS nista odločila za lastništvo vsaj dela tega zgodovinskega objekta, smo zaprosili mariborsko škofijo, da nam prepusti upravljanje in obnovo taborišča za 99 let. Pogodbo o tem smo podpisali 27. 9. 2004 z mariborskim škofom dr. Francem Krambergerjem.

Po Evropi so tudi ohranjeni objekti koncentracijskih taborišč, zato je prav, da se za prihodnje rodove ohrani tudi to največje zbirno taborišče za izgon, na katero je vezan tragični

spomin na več kot 63.000 izgnanih Slovencev.

Vsi darovalci sredstev so imensko vpisani v posebni knjigi, ki je vsem na ogled.

V knjižici objavljamo tudi vseh 46 občin, ki so podpisale listino o nameri sodelovanja z Društvom izgnancev Slovenije 1941–1945 pri nadaljnji obnovi in ohranitvi tega zbirnega taborišča.

Hvala vsem, ki ste pomagali pri ohranjanju tega taborišča in aktivnega spomina na del zgodovine, ki ne sme nikoli v pozabo.

*Iz brošure prof. Ivice Žnidaršič
Največje zbirno taborišče
za izgon Slovencev leta 1941 – hlevi in konjušnice
pri gradu Rajhenburg v Brestanici pri Krškem*

Ivica Žnidaršič

Največje zbirno taborišče za izgon Slovencev leta 1941 – hlevi in konjušnice pri gradu Rajhenburg v Brestanici pri Krškem

Ljubljana, 2020

. Iz dejavnosti DIS . Iz dejavnosti DIS .

Dopisna seja Skupščine DIS

Vsem predsednikom in predsednicam krajevnih in območnih organizacij DIS

Spoštovani!

Na osnovi sklepa Izvršnega odbora Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 z dne 21. 2. 2024 sklicujem dopisno sejo Skupščine Društva izgnancev Slovenije 1941–1945, ki bo dne

18. 3. 2024.

Za sejo predlagam naslednji dnevni red:

1. Zaključni račun DIS za leto 2023.
2. Poročilo o delu DIS in poraba sredstev v 2023.
3. Bilanca krajevnih in območnih organizacij DIS za leto 2023.
4. Poročilo Nadzornega odbora Skupščine DIS o zaključnem računu DIS za leto 2023.
5. Poročilo računovodstva o vodenju poslovnih knjig v letu 2023.
6. Sprejem programa dela DIS za leto 2024.
7. Razno (članarina in Vestnik DIS).

S spoštovanjem in lepimi pozdravi!

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945
Albin Pražnikar
podpredsednik DIS

DRUŠTVO IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945
Einspielerjeva 6, 1000 Ljubljana, Slovenija
tel./fax: +386 1 43 44 880
gsm: +386 51 38 32 32
dečna številka: 8470347
številka poslovnega računa: SI56 0222 0001 0570 920
e-mail: drustvoizgnancevsiol.net

Štev.:
Datum:

05.02.2024

POROČILO
NADZORNEGA ODBORA SKUPŠČINE DIS O
FINANČNO-MATERIALNEM POSLOVANJU
SKUPŠČINE DIS ZA LETO 2023

Nadzorni odbor Skupščine Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 je na seji dne 12.02.2024 obravnaval zaključni račun Skupščine DIS in njenih organov, realizacijo finančnega načrta za leto 2023 in bilance Krajevnih in Območnih organizacij DIS za leto 2023.

Finančni pregled so opravili člani Nadzornega odbora DIS: Veronika Kljun, predsednica in člani Karl Levak in Jolanda Želj Erhard, ob navzočnosti predsednika finančne komisije in podpredsednika DIS Albina Pražnikarja in Francke Primožič, samostojne podjetnice, s katero ima društvo sklenjeno pogodbo za vodenje računovodskih poslov.

Prihodki v letu 2023 so bili doseženi v višini: **100.533,22**
Odhodki pa v višini: **97.228,33**

Realizirani presežek prihodkov za prenos v leto 2024 znaša: **3.304,89**.

Posamezne postavke prihodkov so pojasnjene v obrazložitvi, ki je priloga zaključnemu računu Skupščine DIS za leto 2023.

Pri pregledu finančne dokumentacije Nadzorni odbor Skupščine DIS ugotavlja, da je knjiženje dogodkov na tekočem, da je računovodstvo voden po pravilih računovodskega standarda 33 za društva. Letni obračun poslovanja je opravljen v skladu z Zakonom o društvih.

Nadzorni odbor Skupščine DIS ocenjuje, da je tudi v letu 2023 vodstvo društva zelo uspešno uresničevalo program dela, kljub starosti članov DIS.

Zaključni račun DIS za leto 2023 je Nadzorni odbor Skupščine DIS obravnaval in soglasno sprejel na seji 12. februarja 2024.

Izvršnemu odboru DIS predlagamo, da poročilo Nadzornega odbora Skupščine DIS o finančno-materialnem poslovanju in zaključni račun za leto 2023 obravnava in ga nato predloži delegatom na dopisno sejo Skupščine DIS v razpravo in sprejem.

Nadzorni odbor Skupščine DIS 1941–1945

Pražnikar
Pražnikar

Veronika Kljun, predsednica
Karl Levak, član
Jolanda Želj Erhard, članica

Seja Nadzornega odbora DIS in seja finančne komisije

Seja Nadzornega odbora DIS je bila 12. februarja 2024 v Ljubljani na Einspielerjeva 6. Nadzorni odbor DIS je pregledal finančno poslovanje DIS in sprejel poročilo in obrazložitev dela Društva izgnancev Slovenije in ocenil, da je bilo finančno poslovanje DIS uspešno in

skrbno vodeno. Sejo je vodila predsednica Nadzornega odbora, Veronika Kljun.

Finančno poslovanje društva je pregledala tudi finančna komisija pri Društvu izgnancev Slovenije, 13. 3. 2024 pod vodstvom predsednika komisije Albina Pražnikarja.

Seja Nadzornega odbora DIS, 12. 2. 2024. (Foto: M. Skledar)

Sestanek finančne komisije, 13. 3. 2024. (Foto: M. Skledar)

Poročilo o delu Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 in poraba sredstev v letu 2023

Program dela in finančni načrt Skupščine DIS za leto 2023 in njenih organov je bil sprejet na Skupščini DIS v letu 2022.

Program dejavnosti v letu 2023

- 1) a. Organizacijska dejavnost.
b. Socialni in zdravstveni programi.
c. Ohranjanje zgodovinskega spomina.
- 2) Mednarodna dejavnost.
- 3) Izdajanje Vestnika DIS in založniška dejavnost.
- 4) Vzdrževanje zbirnega taborišča – hlevov pri gradu Rajhenburg.

1)a. Organizacijska dejavnost

V DIS smo kljub izrednim razmeram zaradi covida-19 delovali vse leto 2023, redno smo pregledovali in odgovarjali na prispelo pošto in reševali upravne in organizacijske zadeve. V krajevne organizacije smo v letu 2023 poslali več pisemskih informacij, ob razce za popis članstva.

V DIS smo že v letu 2022 začeli priprave na popis članstva izgnancev, beguncev in potomcev, in sicer v Nemčijo, Madžarsko, Srbijo, Hrvaško in drugam.

Vsem predsednikom KO DIS smo poslali obrazec za popis članstva. S popisi članov preverjamo interes članstva za povračilo gmotne škode. Rok za popis članstva je bil 30. 4. Na žalost vsi predsedniki krajevnih organizacij še niso opravili popisa.

Po dolgem času je bila 11. 2. 2023 sklicana redna seja Skupščine DIS z

udeležbo vseh delegatov krajevnih in območnih organizacij DIS.

Na tej seji so delegati obravnavali in potrjevali novi statut DIS. Društvo je pripravilo novelo statuta predvsem zaradi spremembe zakona o društvih, ki je terjala določeno prilagoditev in spremembe. Glavne novosti pa so: skrb za arhiv, uvedba informacijskega centra, zmanjšanje števila članov izvršnega odbora, opredeljena je možnost častnega predsednika, možnost odločanja na dopisnih sejah in druge spremembe.

Delegacija DIS se je 27. 2. 2023 udeležila slovesnega podpisa pogodbe o sofinanciranju programov na področju vojnih invalidov in žrtev vojnega nasilja za leto 2023 in 2024.

Na dopisni seji Skupščine DIS 22. 3. 2023 pa so delegati potrdili zaključni račun DIS za leto 2022, potrdili poročilo Nadzornega odbora Skupščine DIS za leto 2022, potrdili poročilo računovodstva o vodenju poslovnih knjig v letu 2022 in izvolili člane organov Skupščine DIS.

Dnevni red dopisne seje 22. 3. 2023 je bil:

1. Zaključni račun DIS za leto 2022 z obrazložitvijo.
2. Bilanca krajevnih in območnih organizacij DIS za leto 2022.
3. Poročilo Nadzornega odbora Skupščine DIS o zaključnem računu DIS za leto 2022.
4. Poročilo računovodstva o vodenju poslovnih knjig v letu 2022.

. Iz dejavnosti DIS . Iz dejavnosti DIS .

5. Sprejem programa dela za leto 2023.
6. Potrditev članov organov Skupščine DIS po novem statutu
7. Razno.

Za **predsednico** je bila izvoljena **prof. Ivica Žnidaršič**, za podpredsednika **Albin Pražnikar** in **Anka Tomišek**, za Izvršni odbor DIS je bilo izvoljenih 10 članov, za Svet DIS 5 članov, Nadzorni odbor DIS 3 člani, za častno razsodišče pa je bilo izvoljenih 5 članov.

Delegacija DIS je bila 10. 11. 2023 na pogovoru v kabinetu predsednika vlade. Delegacija je predlagala, da bi v kabinetu predsednika vlade zaposlili državnega sekretarja, ki bi se resno ukvarjal z vprašanjem odškodnine za gmotno škodo.

Seja Nadzornega odbora je bila 2. 3. 2023. Sestanek organov DIS - IO DIS, Nadzorni odbor, častno razsodišče in Svet DIS je bil 14. 2. 2023.

Pomemben sklep bo tudi o ustanovitvi Informacijskega centra za zaščito arhivov DIS, na osnovi katerih se je doseglo pravice za 79.000 Slovencev in 11.000 slovenskih izgnancev za prisilno delo. Pomembni so tudi arhivi Ivica Žnidaršič in gradiva za državne organe, če se bodo odločili izterjati vojno škodo. V ta namen je bila izdana knjiga Prve strani knjig in brošur, pomembnih za slovenske izgnance in begunce in njihove svojce. Knjigo je uredila in pripravila prof. Ivica Žnidaršič.

Gradiva, ki jih je zbrala, napisala in delno objavila Ivica Žnidaršič, imajo veliko vrednost in jih je treba shraniti. Izvršni odbor DIS mora za to poskrbeti.

Pripravili smo tudi nov predlog zakona o poravnavi gmotne škode, nastale med drugo svetovno vojno in obvestili KO DIS, kako bi ga sprejeli.

Delegacija DIS je 20. 6. 2023 obiskala tudi poslansko skupino Svoboda in predstavila predlog zakona, po katerem naj bi še živeče žrtve vojnega nasilja, dobile vsaj simbolično odškodnino.

Delegacija DIS je bila tudi 10. 11. 2023 na pogovoru v kabinetu predsednika vlade. Delegacija je predlagala, da bi v kabinetu predsednika vlade zaposlili državnega sekretarja, ki bi se resno ukvarjal z vprašanjem odškodnine za gmotno škodo.

O tem smo zelo podrobno pisali v Vestniku DIS.

Za Ministrstvo za obrambo RS smo pripravili poročilo o delu in porabi družbenih sredstev za leto 2023 in priložili vse račune za porabo pogodbenih sredstev.

Preko študentskega servisa so občasno delovali vse leto študentje, ki so pomagali urejati arhiv DIS in so delali tudi v administraciji.

Organizirali smo sestanke vseh organov DIS: Nadzorni odbor Skupščine DIS 2. 2. 2023 in 2. 3. 2023, Izvršni odbor DIS 18. 4. 2023 in 5. 12. 2023), redna Skupščina DIS 11. 2. 2023 in 22. 3. 2023.

Upravni enoti Ljubljana smo poslali predloge za spremembo statuta DIS, ki so bile sprejete na Skupščini DIS 11. 2. 2023. Spremembe statuta DIS s strani upravne enote so bile tudi potrjene.

Sestanek gorenjskih izgnancev je bil 4. 5. 2023, **srečanje gorenjskih izgnancev** pa je bilo na prireditvi 22. 7. 2023 v Škofji Loki. Slavnostni govornik je bil mag. Franc Žnidaršič, predsednik častnega razsodišča DIS. V svojem govoru je seznanil izgnance o prizadevanjih društva za sprejem zakona o odškodnini za gmotno škodo, ki so jo med vojno utrpeli izgnanci. Društvo si za povračilo vsaj simbolične gmotne škode za izgnance prizadeva že 32 let.

Velik problem je, ker nimamo doma za žrtve vojnega nasilja in ker je zakon o trajnejši oskrbi na domu šele pred kratkim sprejet in med našimi člani še ni povsem sprejet kot njihova zakonska pravica.

Kljub boleznim in tudi zaradi covid-19, ki je za naše članstvo še vedno zelo nevaren, so bili organizirani občni zbori, sestanki članov DIS, srečanja med izgnanci in izleti. O nekaterih zbiorih krajevnih organizacij DIS in ostalih aktivnostih naših članov smo pisali v Vestniku DIS.

Občni zbori KO DIS:

Ruše	15. 4. 2023
Muta	18. 4. 2023
Obala, Koper	13. 4. 2023
Murska Sobota	13. 4. 2023
Slovenske Konjice	26. 4. 2023
Ptuj	15. 5. 2023
Bistrica ob Sotli	19. 8. 2023
Radovljica	23. 8. 2023
Radeče	22. 9. 2023
Sevnica	11.11.2023
Radovljica	23. 8. 2023
Krmelj-Tržišče	31. 3. 2023
Boštanj	24. 6. 2023
Maribor-Tabor	1. 6. 2023
Maribor-Pobrežje-Tezno	1. 6. 2023
Maribor-Rotovž-Pesnica	1. 6. 2023
Kamnik	20. 5. 2023
Vič-Rudnik Ljubljana	18. 3. 2023
Artiče	18.11.2023
Novo mesto	9. 4. 2023

Tradicionalni pohod ob okupacijski nemško-italijanski meji je bil organiziran 27. 4. 2023, organizirala ga je KO DIS Šentjanž.

KO DIS Dole pri Litiji je 29. 1. 2023 pripravila proslavo ob 30. obletnici ustanovitve KO DIS.

KO DIS Globoko Pišce so 3. junija 2023 praznik izgnancev praznovali doma, zbrali so se v Lovskem domu v Globokem.

KO DIS Zagorje je 20. 6. 2023 organiziral izlet v Brestanico.

V Celju so položili cvetje k spominski plošči umrlim izgnancem in preuredili pisarniške prostore.

Člani KO DIS Domžale so organizirali izlet na Dolenjsko in na Rab ob 80. obletnici osvoboditve koncentracijskega taborišča.

1. b. Socialno in zdravstveno varstvo

V DIS aktivno deluje še okoli 7.200 članov, ki so vključeni v 75 krajevnih in območnih organizacij.

Povprečna starost članov je več kot 82 let in v letu 2023 jih je več kot 200 umrlo.

V letu 2023 se je potreba po pomoči članom DIS povečala. Zato smo pisno, telefonsko in prek Vestnikov DIS

prosili vodstvo krajevnih in območnih organizacij in članstvo, da pomagajo osamelim članom tudi preko strokovnih služb, Rdečega križa in Karitasa.

Krajevne organizacije so obiskale svoje jubilate, organizirale izlete, poskrbele pa tudi za slovo od svojih članov s praporom in cvetjem. Nekaj teh dejavnosti je zabeleženo tudi v Vestnikih DIS.

Prek Vestnikov DIS smo v letu 2023 obveščali članstvo o skrbi za zdravje, obiskovali člane v domovih starejših občanov, obiskovali ob njihovih osebnih jubilejih in obiske jubilaritov objavljali v Vestniku.

1.c. Ohranjanje zgodovinskega izročila

Za ohranjanje zgodovinskega izročila in trpljenje žrtev vojnega nasilja DIS ohranja spomin na 45.000 izgnanih Slovencev v Nemčijo, 10.000 iz Hrvaške, 7.500 iz Srbije, 2.000 na Madžarsko, ker tega doslej niso opisali zgodovinarji.

Na državni proslavi ob dnevu upora proti okupatorju v Šoštanju 26. 4. 2023 je **predsednica Državnega zbora RS Urška Klakočar Zupančič kot predstavnica države prvič javno govorila o izgnanstvu.**

Ob dnevu slovenskih izgnancev 7. 6. smo vsem tiskovnim agencijam, radijskim in televizijskim uredništvom poslali širše informacije o izgonu Slovencev in jih obvestili o dnevu odprtih vrat ob dnevu izgnancev, 3. 6. 2023 na gradu Rajhenburg v Brestanici in v prostorih taborišča za izgnance v hlevih.

Na dan odprtih vrat je prišlo veliko številov izgnancev, večina je prispela z avtobusi.

Obiskovalci dneva odprtih vrat so z zanimanjem prisluhnili razlagi **dr. Janka Prunka**, ki je izgnance spomnil, »da so se Nemci že po dveh mesecih okupacije 7. 6. 1941 lotili izгона 17.500 slovenskih izobražencev, nosilcev narodne zavesti na Hrvaško, od koder bi ustaši izgnali določeno število Srbov v Srbijo. Obiskovalce je nagovorila tudi **Zdenka Kaplan**. Opozorila je na veliko razočaranje izgnancev in beguncev, ki so se po vojni uspeli vrniti na izropane in uničene domove, medtem ko mnogi tega niso dočakali, a danes o izgnancih ne govorijo niti v osnovnih šolah.

Delegacija DIS je bila prav na dan izgnancev pri predsednici Republike Slovenije **Nataši Pirc Musar** in ji predstavili prizadevanja DIS za povračilo vsaj simbolične vsote za odškodnino za gmotno škodo, ki so jo utrpeli izgnanci med drugo svetovno vojno.

V letu 2023 smo uredili tudi precej zelo pomembnega zgodovinskega arhiva o izgonu Slovencev in prizadevanjih našega društva za doseg statusa in pravic slovenskih izgnancev in beguncev. Veliko skrb smo posvetili arhivu Komisije za vojno odškodnino.

2. Mednarodna dejavnost

Tudi v letu 2023 smo vzdrževali stike s člani **Mednarodnih odborov izgnancev in beguncev, žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945.**

Pretresla nas je vest, da je na dan napada Rusije na Ukrajino, 23. 2. 2022, umrl predsednik Mednarodnega odbora Ukrajine Markiian Demidov.

Posameznim članom odbora smo dostavili knjigo prof. Ivica Žnidaršič o Mednarodni konferenci v Ljubljani leta 2019. V knjigi so objavljeni vsi referati delegacij Poljske, Češke, Slovaške, Ukrajine, Rusije, Avstrije, Srbije, Hrvaške, BiH in Slovenije in pregled desetletne dejavnosti dela tega Mednarodnega odbora, ki ima domicil v Sloveniji pri DIS. Knjiga ima 450 strani in vsebuje tudi veliko fotografij.

3. Izdajanje Vestnika in založniška dejavnost

Izdali smo brošuro **Prve strani knjig in brošur, pomembnih za slovenske izgnance, begunce in njihove svojce. Brošuro so prejeli vsi člani DIS.** Knjigo je pripravila in uredila **prof. Ivica Žnidaršič.**

V letu 2023 je izšlo 5 številke Vestnika DIS v 4.000 izvodih. V Vestnikih DIS smo objavljali vse dejavnosti DIS in kako bomo prišli do zakona o gmotni škodi.

V letu 2023 smo v Vestnikih DIS objavili veliko zgodovinskih podatkov in poročali o delu v korist slovenskih izgnancev in beguncev. Objavili smo veliko novih zgodb v rubriki spomini s poudarkom na vrnitev na prazne domove.

V Vestniku DIS objavljamo tudi visoke jubileje izgnancev, njihove spomine na čas izgnanstva, spominske slovesnosti ob spominskih obeležjih o izgonu Slovencev, objavljamo utrinke z izletov članov DIS, objavljamo ime na umrlih izgnancev po posameznih krajevnih organizacijah DIS.

4. Vzdrževanje taborišča za izgon Slovencev v Brestanici

Tudi v letu 2023 smo skrbeli za vzdrževanje največjega zbirnega taborišča za izgon Slovencev v Brestanici.

V letu 2022 smo v Izvršnem odboru DIS imenovali posebnega skrbnika za taborišče, ki skrbi tudi za varnost in zračenje taborišča, in skrbnika, ki bo skrbel za arhiv, ki ga je DIS shranil v zgornjih prostorih taborišča. Skrbnik je skrbel za varnost in zračenje tudi v letu 2023.

Taborišče je odprto za ogled večjih skupin po predhodni najavi.

Sestavni del zaključnega računa DIS za leto 2023 so tudi finančne bilance krajevnih in območnih organizacij DIS, ki smo jim na bankah odprli podračune DIS.

Nadzorni odbor Skupščine DIS in Izvršni odbor DIS sta obravnavala in ocenila zaključni račun, ki je bil naknadno predložen v obravnavo in sprejem delegatom Skupščine DIS.

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945
Zdenka Kaplan, članica IO DIS
prof. Ivica Žnidaršič, predsednica DIS

. Iz dejavnosti KO DIS . Iz dejavnosti KO DIS .

Ogled spominskega parka Karla Destovnika Kajuha

Za naše člane OO DIS 1941–1945 občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju,

Vuzenica smo 27. 9. 2023 organizirali izlet z ogledom Kajuhovega parka v mestu Šoštanj in ostalih znamenitosti.

Ogledali smo si rojstno hišo našega velikega pesnika Karla Destovnika Kajuha, ki se je rodil leta 1922 v hotelu v Šoštanju. Stavba je bila zgrajena v neorenesančnem slogu v 19. stoletju. Na zunanji strani stavbe je vgrajena Kajuhova plošča. Danes je to ena najznamenitejših zgradb v mestu in se imenuje Kajuhov dom. Sledil je ogled spominskega parka, kjer smo si ogledali pesnikov spomenik, kjer je naša članica, ga. Merčnik Ivana, prebrala Kajuhovo pesem Samo en cvet, en češnjev cvet... Turistična delavka

nam je zaupala, da bodo vsled velikega pomena pesnika v prihodnjem letu ob 100. obletnici njegove smrti podelili posmrtno odlikovanje Občine Šoštanj. Sledil je ogled Muzeja usnjarskega, kjer je bila Woschnaggova tovarna usnja v Šoštanju, ki je zaposlovala 400 delavcev in je bila takrat največja tovarna na Balkanu. Po teh zanimivih ogledih pa smo se okrepčali in pokramljali v Kajuhovi piceriji. Ob spomeniku našega pesnika smo se z našim praporom še poslikali in nato ogledali Velenjsko jezero.

Polno novih doživetij in veliko sproščenega kramljanja nam je na jesen našega življenja dopolnil ta lep jesenski dan.

Marijan Špegelj

Z našim praporom člani OO DIS pred spomenikom pesnika Karla Destovnika Kajuha

Občni zbor Društva izgnancev Domžale

Konec decembra je že več kot tri desetletja namenjen občnemu zboru Krajevne organizacije DIS Domžale, ki zbor združuje s prijetnim novoletnim srečanjem in tako popestri praznične dni svojih članov in članic.

Tudi v decembru 2023 je bilo tako in na občnem zboru se je zbralo 65 članov in članic, ki so se z minuto molka hvaležno in s spoštovanjem spomnili umrlih, nato pa najprej prisluhnili predsednici in se skupaj z njo sprehodili po letu 2023, ki ga je posebej zaznamovalo zbiranje vprašalnikov. Vanje so člani in članice ter njihovi sorodniki vnesli podatke o izgnanstvu oz. begunstvu, hkrati pa vanje vpisali tudi vse potrebne druge podatke. Člani in članice so se redno udeleževali različnih slovesnosti, na katerih so obujali spomine na čase druge svetovne vojne, hkrati pa je društvo organiziralo tudi ekskurzije, ki so bile v letu 2023 zelo dobro obiskane. Tako smo spomladi obiskali Dolenjsko, kjer smo bili navdušeni nad obiskom Krke ter Naravoslovnega muzeja v Novem mestu, pozabili pa nismo niti na druge znamenitosti. Posebno skrb smo namenili spominom na izgnanstvo in trpljenje v taboriščih, ko smo se septembra udeležili spominske slovesnosti na Rabu, jesen pa je bila namenjena Primorski. Po zanimivem obisku Luke Koper nas je namreč čakalo prijetno

spoznavanje praznika kakijev in bližnjih strunjanskih solin. Prijetno potovanje po znamenitih krajih in obujanje spominov je popestrilo življenja vseh, ki so se udeležili omenjenih aktivnosti.

Sodelovali smo tudi z Društvom izgnancev Slovenije 1941–1945, ki se pod vodstvom prof. Ivice Žnidaršič, predsednice, še vedno trudi za nekatere pravice naših članov in članic ter upamo, da bo v letošnjem letu uspešno. Društvo posebno skrb namenja obujanju zgodovine in spominov na trpljenje izgnancev in beguncev, ki ne sme biti nikoli pozabljeno.

Krajevna organizacija se je na občnem zboru posebej zahvalila občinama Domžale in Lukovica za njun finančni prispevek, ki je omogočil cenejšo organizacijo omenjenih aktivnosti.

Na občnem zboru smo sprejeli tudi program dela za leto 2024, v katerem smo posebej izpostavili obisk Brestanice in Muzeja izgnancev, pot pa nas bo popeljala po zanimivostih in značilnostih Slovenskih gor, načrtujemo obisk naše bližnje okolice, če pa bo interes, potovalno leto 2024 zaključimo na Primorskem. Po občnem zboru sta za prijetno vzdušje poskrbela Tone in Roman, čestitali smo letošnjim jubilejom in pripravili prijeten srečelov.

Vera Vojska

Prejem občinskega priznanja občine Muta

Ob 30-letnici delovanja naše OO DIS 1941–1945 občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju in Vuzenica, ki je bila ustanovljena 27. 3. 1993 je županja občine Muta ga. Angelca Mrak ob občinskem prazniku tega leta podelila našemu društvu pisno priznanje občine za naš jubilej in za naše uspešno delovanje, ki ga posvečamo v dobro naših članov izgnancev. Priznanje nam je bilo podeljeno 22. 6. 2023.

Marijan Špegelj

Prejem občinskega priznanja Občine Muta

Občni zbor KO DIS Radeče

Del udeležencev občnega zbora KO DIS Radeče, 19. 12. 2023

V soboto, 9. 12. 2023, so se ob 10. uri zbrali člani KO DIS Radeče na volilnem občnem zboru. Po pozdravnem nagovoru in izvajanju »himne izgnancev« so kulturni program čudovito izvedli učenci Glasbene šole Laško-Radeče, za kar se jim iskreno zahvaljujemo. Nato so člani prisluhnili poročilu predsednice gospe Marinke Bregar o delu v mandatnem obdobju 2020–2023 s poudarkom zlasti na leto 2023, saj se je to leto povsem normaliziralo. Imeli smo kar 4 seje, na katerih smo obravnavali dopise DIS Ljubljana – izpolnjevanje anket o članstvu, dopolnitev Statuta društva izgnancev Slovenije 1941–1945, poziv za povečanje naročnikov Vestnika in zlasti opozorila glede plačila obveznosti krajevnih organizacij do društva ter druge tekoče zadeve. Člani so bili zelo razočarani nad podatkom, da nekatere krajevne organizacije niso poravnale obveznosti še iz leta 2022, medtem ko vsi naši člani plačajo naročnino za Vestnik DIS in članarino za tekoče leto (2024) in jo tudi takoj prenašajo. Poročilo o finančnem poslovanju je podala blagajničarka Jožica Lavrinc, g. Franc Lipoglavšek pa poročilo NO, katerega predsednik je bil.

V razpravi je Franc Lipoglavšek spomnil, da smo dopolnili obstoječi Zbornik o delu KO DIS Radeče iz leta

2015 s podatki o delovanju do vključno 30 let, ga preimenovali v BILTEN in podelili vsem članom ter sosednjim krajevnim organizacijam. Število članov se je sicer zmanjšalo, vendar jih je še vedno 124, od teh je kar 32 članov svojcev oz. potomcev, kar dovoljuje naš statut.

Izvolili smo tudi enega novega člana v Odbor in dva v Nadzorni odbor, saj so trije dolgoletni člani izrazili željo po prenehanju, ker jim pešajo moči. Tako je dolgoletno predsednico gospo Marinko Bregar nadomestila Joža Kožar, g. Franca Lipoglavška pa Darinka Knez-Medved.

Navzoče je pozdravil tudi župan g. Tomaž Režun, ki se je »odhajajočim« zahvalil za njihovo dolgoletno delo, »novim« pa zaželel uspešnega dela. Zatrdil je, da bo občina tudi v bodoče materialno podpirala in sodelovala pri izvedbi programa KO DIS. Pridružil se je mislim ostalih, da je treba mladino osveščati o tistih težkih časih izгона, kar pa nam uspeva z dobrim sodelovanjem z OŠ Marjana Nemca v Radečah, katere ravnateljica gospa Jana Wetz ima veliko razumevanje.

Vabilu na občni zbor so se odzvali tudi predstavniki sosednjih KO DIS s katerimi sodelujemo pri njihovih prireditvah.

J. K.

. Iz dejavnosti KO DIS . Iz dejavnosti KO DIS .

Prednovoletno srečanje krških izgnancev

(Prispevek iz Posavskega Obzornika, 15. 12. 2023)

Jubilanti DIS s tajnico in predsednikom (z leve): Marija Krušič, Alojz Levičar, Jožica Jug, Frančiška Gunčar, Ivan Petrišič in Justin Božič

V Okrepčevalnici Majolka v Žadovinku so se včeraj popoldan na prednovoletnem družabnem srečanju sestali člani Krajevne organizacije DIS Krško. KO DIS Krško je ena od krajevnih organizacij, ki deluje od ustanovitve slovenskega krovnega društva DIS od leta 1991 dalje.

zapisati in dokumentirati vsa njihova pričevanja, vezana na obdobje izгона, ta pa v nadaljevanju tudi urediti in strniti v publikaciji. Da bi delo v KO DIS potekalo lažje, ji v MČ Krško za potrebe sestankov odstopijo tudi prostor, saj so v Krškem DIS, kot je rekel predsednik, »optički brez

Ljubljani, v krajevni organizaciji ne morejo kandidirati na razpisih za sredstva na območju matične občine, v kateri delujejo, in so tudi izvzeti in sofinanciranja društev s strani Mestne občine Krško. Iz tega naslova so tako v preteklih letih pridobili zgolj 500 evrov simbolične podpore, zato več ali manj »životarijo« le s sredstvi članarine članov, pa še del te odvajajo na matično organizacijo v Ljubljano. Tudi ta deluje v zadnjih mesecih precej okrnjeno, oteženi sta komunikacija in koordinacija, saj je prva in do sedaj edina predsednica društva izgnancev Slovenije **Ivica Žnidaršič**, ki je bila vse od ustanovitve dalje gonilna sila aktivnosti, na dolgotrajni rehabilitaciji po bolezni. Kljub zgoraj navedenemu si v KO DIS Krško prizadevajo delovati na svojem območju kar se da povezovalno

za članstvo preko organizacije letnih zborov in izletov. Slednje so izvedli v Ljubljano, članstvo so povabili tudi na ogled Kleti Krško ter Rake in tamkajšnjega gradu, vezi med članstvom pa ohranjajo tudi z obiski članic in članov, ki so dopolnili 80, 85 in 90 let. V letošnjem letu imajo teh kar 35, in sicer jih je 19 dopolnilo 90 ali več let, 13 članic in članov 85 let ter štirje člani 80 let. Izmed jubilarntov so se štirje udeležili tudi včerajšnjega družabnega prednovoletnega srečanja. Justin Božič in tajnica **Marija Krušič** sta obdarila **Frančiško Gunčar** in **Jožico Jug** ob njenem 80-letnem jubileju, 85-letnima **Ivanu Petrišiču** in **Aloju Levičarju** pa sta namenila čestitke, simbolično darilo pa bosta prejela naknadno.

B. M.

S prednovoletnega srečanja

Glede na starostno strukturo je članstvo v upadu, še pred slabim desetletjem je bilo v KO DIS Krško evidentiranih okoli 200 članic in članov, danes jih je skoraj 80 manj, trenutno 124. Od tega večino članstva predstavljajo med drugo sv. vojno izseljene osebe v taborišča v tujini, dobrih deset članov pa je bodisi nekdanjih beguncev bodisi pa gre potomce izgnanih oseb, ki so bili rojeni v letih po zaključku druge svetovne vojne.

Kot je povedal predsednik KO DIS Krško **Justin Božič** zbranim članom, je samo letos preminulo že devet članic in članov, zato je prisotne pozval, da z namenom okrepitve društva k članstvu pritegnejo svoje potomce, saj bodo ti tisti, ki bodo ohranjali spomin na genocid, kalvarijo izgnanega in trpinčenega prebivalstva v letih med drugo svetovno vojno. Ob tem je predsednica Mestne četrti Krško (MČ) **Tajana Dvoršek** prisotne pozvala k sodelovanju, rekoč, da so na MČ Krško pripravljeni

gnezda«, za društvene potrebe pa jim na MČ Krško nameravajo urediti tudi manjši prostor za hrambo arhiva iz preteklih treh desetletij delovanja, saj se ta trenutno nahaja na več naslovih bivanja dosedanjih predsednikov ali članov upravnega odbora društva. Predsednik Božič je napovedal tudi večjo angažiranost pri pridobivanju sredstev za delovanje s strani sponzorjev in donatorjev, če tudi so s tega vidika precej omejeni. Ker je sedež krovnega društva prijavljen v

Tajana Dvoršek

Prednovoletno srečanje krških izgnancev

KO DIS Dole pri Litiji, redni letni zbor članov

V nedeljo, 4. 2. 2024, smo se člani KO DIS Dole pri Litiji zbrali na rednem letnem zboru. Udeležilo se ga je 17 članov in nekaj spremljevalcev. Vabilu so se odzvali predstavniki sosednjih KO, društev v kraju, predsednica KS Dole Irena Bostič in podžupanja Občine Litija Lijana Lovše.

Poročali smo o delu v letu 2023 in sprejeli okvirni plan dela za letos. Število članov naše KO je 39, od tega je 9 svojcev. Prisotni člani so plačali članarino in prispevke. Druženje so popestrili ljudski pevci KUD Dole. Zaključili smo s prigrizkom.

Stane Kmetič

Odbor KO DIS Dole in Ana Kotar, 4. 2. 2024

. Iz dejavnosti KO DIS . Iz dejavnosti KO DIS .

Spoštovano uredništvo!

Prosil bi vas, če v naslednji številki časopisa Vestnik DIS, ki ga dobivamo izgnanci, objavite te moje vrstice, s katerimi se zahvaljujem našim Artičanom. Hvala že vnaprej.

Društvo izgnancev Artiče

Po dolgem času smo letos zopet imeli srečanje izgnancev Artiče. Vsako leto so nas počastili s kulturnim programom: artiški pevci in šolski otroci. Letos 18. 11. 2023 pa smo doživeli posebno presenečenje, to je bil film, ki je prikazal izpoved vsakega posameznika. Vsak je povedal svojo zgodbo iz taborišča.

Naše vrste se hitro redčijo, smo pa veseli, da imamo ljudi, ki skrbijo, da ti spomini ne tonejo v pozabo.

Ta film predstavlja neizbrisen spo-

min, ne samo za nas, temveč tudi za naše vnuke, da bodo videli, kaj smo že v otroških letih morali pretrpeti pod okupatorskim škornjem.

Vse zasluge za ta neizbrisen spomin pa ima Miha Haler in Mira Kovačič, ki sta za nas darovala veliko dragocene časa in truda, da je ta film nastal. Hvala vam.

Hvala pa tudi našemu predsedniku Karlu Levaku za vztrajno in dolgotrajno delo.

Cizl Vlado, Šentlenart

Izdali zbornik in film o artiških izgnancih (Posavski Obzornik, 20. 11. 2023)

Člani upravnega odbora KO DIS Artiče Karl Levak, Ivan Haler, Mira Kovačič in Kristina Blatnik Fuks ter Miha Haler, ki je priskočil na pomoč pri izdaji zbornika in snemanju filma.

Minulo soboto je KO DIS Artiče v jedilnici OŠ Artiče predstavila manjši zbornik in film z naslovom **Artiški izgnanci – skozi otroške oči**. Gre za pričevanja izgnanih domačinov, ki želijo ohraniti spomin na dogodke iz druge svetovne vojne predvsem za prihodnje rodove.

Ena od urednikov zbornika Mira Kovačič je uvodoma povedala, da v artiški organizaciji že nekaj časa niso naredili nekaj, kar bi bilo na voljo tudi zanamcem, letos pa so le zbrali pogum ter se lotili projekta izdaje zbornika in snemanja filma. »Bolje pozno kot nikoli, bolje malo kakor nič,« je ponovila besede, ki so jih zapisali v

uvodniku zbornika. Poudarila je, da je prav vedeti, da so tudi Artičani doživeli gorje pregnanstva. Obrnila se je na **Miho Halerja**, ki je priskočil na pomoč pri snemanju. »Ko boste prebrali ali pogledali film, boste ugotovili, da zgodbe izgnancev nimajo nič skupnega, razen odhoda od doma in vožnje z vlakom v Nemčijo,« je dejala Kovačič in dodala, da je bila pozitivno presenečena nad tem, da ni niti eden od izgnancev odklonil ter da sta bila s Halerjem po snemanju pri njih doma vedno deležna še pogostitve, pogovora, brskanja po fotografijah in obujanja spominov. »Vesela in hvaležna sem, da ste pristali in resno vzeli to nalogo, kajti to so vaši spomini, ki jih bodo vaši otroci in vnuki imeli za vedno,« je navedla in dodala, da si želijo, da to, da so bili tudi Artičani izgnani, ostane v zgodovinskem spominu tega kraja, »naj otroci vedo, kar smo mi doživeli«.

Milica Vučajnk, Drago Bogovič, Jožefa Cizl, Vlado Cizl, Tinka Derenda, Stanko Preskar, Kristina Blatnik Fuks in Jožica Levar. V zborniku so tudi originalne fotografije iz takratnih časov, ki so last prej omenjenih. Iz takratne občine Artiče je bilo sicer izgnanih skupno 969 ljudi, od tega jih je 68 umrlo. Za nastanek zbornika se je Kovačič zahvalila še ostalima članoma uredniškega odbora Kristini Blatnik Fuks in Mihi Halerju pa tudi **Evaldu Rožmanu** oz. podjetju Antares, d. o. o., ki ga je natisnilo.

Po predvajanem filmu so na hitro opravili še občni zbor društva. Predsednik KO DIS Artiče Karl Levak je izpostavil, da je še vedno predmet razprave povračilo gmotne škode izgnancem, saj se pogajanja nikamor ne premaknejo. Povedal je še, da je izgnancev čedalje manj. V KO DIS Artiče se jih je včlanilo 375, danes jih živi še 71 in štiri pridružene

Zbrane je nagovorila tudi predsednica Sveta KS Artiče Darja Germšek Predanič.

Nato so si prisotni namesto kulturnega programa ogledali približno polovico filma pričevanj artiških izgnancev, ki sicer traja 80 minut. »Želim vam, da ob ogledu filma obudite spomine in se zazrete vase, kaj vse ste preživeli takrat in tudi pozneje,« je Kovačič pospremila ogled filma. V njem se s svojimi spomini in pričevanji pojavijo: **Karl Levak, Fanika Deržanič, Jože Molan, Mira Kovačič, Ivan Haler, Justika Deržanič, Miha Haler,**

mlajše članice. Tudi v upravnem odboru jih je bilo včasih 11, zdaj pa so samo še štirje. Nato je blagajničarka društva Kristina Blatnik Fuks podala še finančno poročilo. Na dogodku so bili prisotni tudi predsednica Sveta KS Artiče **Darja Germšek Predanič**, predsednica KO RK Artiče **Zofka Godec** in **Jože Bračun** iz KO DIS Globoko-Pišce.

Rok Retelj

Eden od artiških izgnancev, ki nastopajo v filmu.

Višina članarine DIS in prispevka za Vestnik za leto 2024

Članarina DIS za leto 2024 ostane enaka, to je **10 EUR**.
Tudi prispevek za Vestnik za leto 2024 ostane enak, to je **6 EUR**.

Ponovno objavljamo, da člani DIS, ki so v domovih starejših občanov, so oproščeni plačila članarine.

Krajevne in območne organizacije DIS lahko zbirajo od članstva DIS za svojo dejavnost še dodatne prispevke.

Če še niste poravnali simboličnega prispevka za leto 2023, to storite čimprej.

. Iz dejavnosti KO DIS . Iz dejavnosti KO DIS .

20 let KO DIS Zagreb

14. 3. 2024 smo imeli Občni zbor KO DIS Zagreb, ki je bila ustanovljena 27. februarja 2004 na pobudo predsednice Ivice Žnidaršič, kateri smo neizmerno zahvalni za vso pomoč. Naši zbori so bili vse do pojave epidemije covid-19 dobro obiskani. Bolezen članov, starost in umrljivost nas je močno razredčila, tako da nas je letos bilo na zboru samo osem članov (to je polovica od živčih). To je tudi vzrok, da ne moremo več sodelovati na spominskih pohodih in

prireditvah v Sloveniji. Zadovoljni smo z uspešnim sodelovanjem s KO DIS Čatež in z DIS.

Za dvajset let dela v KO se je predsednik zahvalil Jozefi Bogolin, Mariji Bjeli in Zoranu Šoncu. Posebna zahvala pa gre Ivanka Filipan, potomki izgnanke. Ona je od leta 1992 pomagala izgnancem in 14 let neprekinjeno izdajala potrdila o življenju vsakega izgnanca za njegovo upravno enoto v Sloveniji.

Ivanka Filipan sprejema rožo kot zahvalo za delo z izgnanci.
(Foto: Jozefa Bogolin)

Novoletni skok v Savinjo

Izgnanica Majda Gričar je pogumno zaplaval v Savinji.
(Foto: Severina Griča)

Tradicionalnega, tokrat že 15. noveletnega skoka v Savinjo, na katerem preplavajo nekaj metrov slalomske proge Kajak kanu kluba Nivo Celje, se je tokrat udeležilo 76 najpogumnejših plavalk in plavalcev. Voda je imela »prijetnih« šest stopinj Celzija, le kakšno stopinjo več je imelo ozračje. Vreme je bilo organizatorjem naklonjeno, tako da je za svoje pogumne domače in prijatelje na bregu navijalo več kot tisoč ljudi.

Najstarejša plavalka, Majda Gričar, iz Doslovč pri Žirovnici, ki bo letos dopolnila 83 let, je bila hvaležna kajakašu, ki jo je pospremil po progi: »Držala sem se za čoln. Savinja je namreč zame postala premočna. In še sin mi je pomagal. Vsako leto je doživetje.« Gričarjeva je bila tokrat že četrta v Celju, prvič leta 2019. Tudi sin Samo je že plaval v Savinji, danes spet, tokrat je prišel tudi Majdin vnuk David, je bila ponosna: »Tri generacije smo tu!«

Občni zbor OO DIS Občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica

Prisotni člani na občnem zboru OO DIS z učenci OŠ Muta, ki so sodelovali v kulturnem programu, 16. 4. 2024.

V torek, 16. 4. 2024, smo v prostorih restavracije Pri mesarju, Gortina v občini Muta opravili letni občni zbor naše OO DIS. Kljub slabemu vremenu, visoki starosti in obolelosti članov je bilo prisotnih 15 članov. Po pozdravnem govoru predsednika OO DIS Marijana Špegelja in podanem opravičilu, da se današnjega zbora ne more udeležiti županja občine Muta Angelca Mrak, ki pa nam pošilja tople pozdrave in nam želi vse dobro, so učenci OŠ Muta izvedli lep kulturni program.

Naša območna organizacija pokriva članstvo v petih občinah in vsako leto nam učenci OŠ iz občine, v kateri poteka občni zbor, pripravijo kratek kulturni program. Zanimivost nastopajočih učencev pa je letos v tem, da sta dva učenca pravnuk in vnuk izgnane družine Špegelj. V kulturnem programu so sodelovali: Luka Špegelj, Lina Špegelj Mongus, Anej Žvikart in prof. Miha Štrimf. Prisrčno se zahvaljujemo za njihov doprinos s posvetilom, ki ga mi preživeli izgnanci prenašamo na mlade, da naj ne dovolijo, da se takšna kalvarija izгона slovenskih izgnancev in beguncev še kdaj ponovi. Nikoli več! To, da se povežemo s šolami, je tudi ena izmed nalog našega društva, kar lahko najbolje storimo, če jih povabimo na naš občni zbor, in uspeli smo.

V nadaljevanju so bila podana poročila o minulem delu društva, finančno poročilo, poročilo NO OO DIS, predviden program dela društva za leto 2024 in obravnavane vse točke dnevnega reda. V razpravi je bilo poudarjeno dobro delovanje društva, čeprav sta prisotni starost in visoka obolelost članov. Povprečna starost članov je 86 let. Tako se članstvo vsako leto bolj krči in trenutno nas je 24 članov, ki imamo priznan status žrtve vojnega nasilja. Člani so zadovoljni s temi srečanji in medletnimi obiski bolnih ob jubilejih in božičnih in novoletnih praznikih, kjer vsak član prejme skromno darilo. Člani prebivajo doma, 5 članov pa biva v domu

starostnikov. Razpravljali smo tudi o višini letne članarine in prispevka za Vestnik DIS. Veliko časa smo tudi posvetili razpravi o poplačilu gmotne škode za naše uničeno premoženje med drugo svetovno vojno. Ob tem je bil poudarjen napor IO DIS, predsednice DIS, prof. Ivice Žnidaršič, da bi oblastne struktur RS še v letošnjem letu sprejele naš pripravljen osnutek zakona o poplačilu gmotne škode.

Med drugimi so bili sprejeti naslednji zaključki občnega zbora:

- sprejmejo se poročila za leto 2023 in program dela za leto 2024;
- predlagamo, da se z izdajo Vestnika DIS nadaljuje, prispevek naj ostane enak kot doslej, se pa strinjamo, da se letna članarina dvigne na 14,00 EUR in se od te članarine v višini 1 do 2 EUR nameni za pokritje dela stroškov izdaje Vestnika DIS. Celotna članarina pa se deli, 7,00 EUR ostane KO in OO DIS, 7 EUR pa se odvede na DIS;
- predlagamo, da IO DIS nadaljuje z aktivnostmi, da pride do sprejetja, osnutka zakona o poplačilu vojne škode, ki je bil sprejet na organih DIS, in da se od vlade zahteva, da se pripravljeni osnutek zakona sprejme na vladi in da ga potrdi DZ RS še v tem letu;
- podpiramo uspešno delovanje IO DIS, njene predsednice prof. Ivice Žnidaršič, Zdenke Kaplan, ki zaradi bolezni predsednice nosi največjo breme pri uspešnem delu DIS. Iz tega občnega zbora smo predsednici DIS, prof. Ivice Žnidaršič poslali pozdravno kartico s podpisih vseh prisotnih članov z željo, da čimprej okreva.

Po uradnem delu smo ob kapljici, dobri hrani in sproščenem pogovoru zadovoljno zaključili letni občni zbor. Vsi starejši prisotni člani nad 90 let in tisti, ki so praznovali rojstni dan v obdobju od 1. 1. do 16. 4. 2024, so prejeli skromna darila.

Marijan Špegelj,
predsednik OO DIS Muta

. Iz dejavnosti KO DIS . Iz dejavnosti KO DIS .

KO DIS Komen

Spominska slovesnost »V spomin in opomin – vojne nikoli več!« ob 80. obletnici požiga vasi Komen, Mali dol, Tomačevica, Divči, Jablanec in Branik in izгона domačinov.

15. 2. je dan, ko se v Komnu in okoliških vaseh spominjamo tragičnih dogodkov, ki so naše sokrajane in vasi zaznamovali za vedno. Na ta dan so pred 80 leti goreli Komen, Mali Dol, Tomačevica, Divči in Jablanec in Branik, domačini pa so bili izgnani s svojih domov in odpeljani na prisilno delo v Nemčijo, Bavarsko. KO DIS Komen je v sodelovanju za Občino Komen in našo OŠ, ki je tudi letos poskrbela za kulturni program in na katero smo v društvu ponosni, pripravila spominsko slovesnost – **V spomin in opomin – Vojne nikoli več.** Letos so v kulturnem programu poleg OŠ sodelovali tudi MPZ Cominum in Pihalni orkester Komen. Pred spominsko slovesnostjo je v cerkvi Sv. Jurija v Komnu tako kot vsako leto potekala sveta maša. Mašo je daroval komenski župnik Marjan Jakopič. Knjižnica Komen je v sodelovanju z DIS pripravila razstavo z naslovom GLOBOKO VTISNjeni SPOMIN, ki je bila na dan slovesnosti na ogled v dvorani. Vse do konca marca je razstava na ogled v prostorih knjižnice.

Zbrane je nagovorila predsednica komenskega društva Sabina Godnič. Uvodoma je pozdravila vse članice in člane društva, slavnostnega govornika ministra Mateja Arčona, našega župana mag. Erika Modica in vse ostale goste in prisotne. Spomnila je tudi na monsignorja Viktorja Kosa in Mirka Renerja, ki sta v težkih časih izgnanstva nesebično pomagala in vlivala vero z božjo besedo. Bila je tista moč, ki je blažila trpljenje in vlivala upanje, da prenese-mo gorje in da se vrnemo domov.

Vse prisotne je povabila, da so se z enominutnim molkom poklonili vsem umrlim in žrtvam vojn, delegacije društva vaških skupnosti so odnesle cvetje k spomenikom in na grob monsignorja Viktorja Kosa. Ob tem je moderatorka prebrala pismo predsednice matičnega društva prof. Ivica Žnidaršič, ki se zaradi zdravstvenih razlogov slovesnosti ni uspela udeležiti. V pismu je zapisala: »Drage izgnanke, spoštovani izgnanci! Druga svetovna vojna je bila za nas čas strahu, groze, čas negotovosti čas trpljenja in muk, čas boja za življenje, hkrati odpora proti

okupatorjem. Pravijo, da čas zaceli vse rane. Da, rane so se s časom rane zacelile, vendar ostale so grde brazgotine, ki jih noben čas ne bo odstranil. Te brazgotine bodo večni spomin na zločine, ki so jih fašisti in nacisti izvajali nad našim narodom. Žal nam tudi domovina ni bila naklonjena, pa smo se srečni vrtnili na opustošene in požgane domove, ki so jih morali od leta 1941 dalje zapustiti, saj so nas vojaki z orožjem izgnali z domov. Nihče nam ni pomagal, naše trpljenje se je nadaljevalo še veliko let. Za našo izgubo vsega nam niso in še danes ne naredijo ničesar, da bi dobili kar nam pripada. Vsa leta se borimo in borili se bomo naprej, saj bodo enkrat morali priznati, da nas imajo za drugorazredne državljane, saj se naše oblasti vedejo, kot da se nam ni nič zgodilo. Zahtevamo, kar nam pripada. Povejte v šolah, da smo izgnanci ljudje te domovine, ki smo jo lačni gradili z golimi rokami. Želim vam vse dobro in naj vas sreča spremlja na vseh poteh.«

Slavnostni govornik ob 80. obletnici tragičnih dogodkov je bil minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Matej Arčon, ki je spomnil na pretekle tragične dogodke in krivice, ki so se zgodile našim ljudem in se po svetu dogajajo še danes. Poudaril je, da moramo verjeti in se naprej boriti za mir in sožitje. Zahvalil se je organizatorjem spominske slovesnosti in vsem nastopajočim.

Spominske slovesnosti so se udeležili tudi predstavniki KO DIS Obala Koper, Izola, Piran in Ankaran in predstavniki borčevske organizacije VZPI ANPI Občina Devin-Nabrežina, Križ in Zgonik, ki so k spomeniku položili venec. Tudi njihovi domačini so delili enako usodo kot mi, saj so bili 27. 2. 1944 pregnani in odpeljani na prisilno delo v Nemčijo.

Pri organizaciji, pripravi dvorane, cvetja in srečanja so sodelovali vsi člani komenskega odbora: Sabina Godnič, Violana Jelušič, Mario Godnič, Marjan Kovačič, Silvan Colja, Martina Godnič in Jože Budal.

Slovesnosti je sledilo srečanje, kjer so se zbrali člani društva in gostje. Kot je je povedala Sabina Godnič: »Pomemben del naših srečanj je povezovanje, ohranjanje spomina ter vera, da skupaj verjamemo v temeljno pravico človeštva, pravico živeti v miru in svobodi.«

Martina Godnič

Spominska slovesnost ob 80. obletnici požiga vasi Komen, 15. 2. 2024.
(Foto: Polona Makovec)

Občni zbor KO DIS Obala Koper-Izola-Piran

Udeleženci zbora OO DIS Obala Koper, Izola, Piran, 28. 3. 2024.
(Foto: Aleš Ajdnik)

KO DIS Obala Koper-Izola-Piran je izvedel svoj letni občni zbor 28. 3. 2024 v OŠ Dušana Bordona v Kopru. Kljub neugodnim vremenskim razmeram je zboru prisostvovalo 28 članov in članic, kot gostje pa so se zborovanja udeležili še podpredsednica DIS Anka Tominšek, predsednica KO Komen Sabina Godnič in novinar Franc Krajnc.

V uvodnem delu so nam učenci iz te šole pripravili prisrčen program, nato je predsedujoča Tončka Senčar nadaljevala z delom po dnevnem redu. Udeleženci zbora smo potrdili vsa poročila in sprejeli program dela.

Nadaljevali bomo z obiski v domovih in tudi na domovih, kolikor bo to mogoče. Članica odbora naše organizacije gospa Tončka Senčar je pa že tradicionalno vabljen, da kot gostja predava na osnovnih in srednjih

šolah in tudi na univerzi na Primorskem. Pri tem opaža, da je med mladimi vse več zanimanja za drugo svetovno vojno.

Anka Tominšek je podobno kot že lani predstavila svoje videnje reševanja poplačila vojne škode, vendar jo je predsedujoča vljudno zaprosila, da svoje mnenje v pisni obliki naslovi na IO DIS.

Zavzeli smo se, da bi bile vse družine naročene na Vestnik DIS, saj ima nedvomno povezovalni pomen.

Predsednici Ivici Žnidaršič želimo čim več moči pri premagovanju njene bolezni in uspešno vodenje še naprej.

Srečanje smo zaključili v prijateljskem klepetu.

Predsednik OO DIS Obala
Teodor Colnar

Jubilanti v letu 2023 – KO DIS Kočevje

V letošnjem letu imamo tudi kar nekaj jubilarov, ki so zavirljivo starost kljub težkemu življenju dočakali:

- 93 let – FANIKA ŠERCER, rojena 19. 4. 1930
- 92 let – ALBINA DVORNIK, rojena 25. 7. 1931
- 91 let – VERA KIRN, rojena 18. 6. 1932
- 91 let – TEREZIJA MARKOVIČ, rojena 13. 7. 1932
- 90 let – SLAVICA BONČINA, rojena 29. 9. 1933

Vsem želimo še naprej trdnega zdravja in dobrega počutja. Na DIS vas vse lepo pozdravljam in želim čimprejšnje snidenje.

Veronika Kljun
Predsednica KO DIS Kočevje

Jubilanti KO DIS Kočevje, decembra 2023

. Jubilanti . Jubilanti . Spomini . Spomini .

100-letnica Marija Mostar

Marija Mostar je praznovala 100 let.

V domu starejših občanov Polde Eberl – Jamski na Izlakah smo obiskali našo občanko Marijo Mostar, ki je v decembru dopolnila častiljivih 100 let. Obiska se je udeležil tudi podžupan občine Zagorje ob Savi Janez Vovk in predstavnica občinske organizacije RK. Gospa Marija že 20 let prebiva v tem domu, zato smo ji ob

čestitkah za visoki življenjski jubilej zaželeli dobrega počutja in trdnega zdravja v okolju, kjer tako prijazno skrbijo za to, da se vsi starostniki počutijo dobro in sprejeto.

Marjeta Pešec
KO DIS Zagorje

Angela Lipovec je praznovala 96 let

Obiskala sem našo najstarejšo članico KO DIS Kočevje, ki je 16. 10. 2023 praznovala 96 let. Gospa Angela je čila, zdrava in vesela ter svoja lepa leta preživlja s svojo družino, vsi sorojstniki jo radi obiskujejo. Na praznovanju je z nami tudi zapela.

Člani KO DIS Kočevje ji želimo še veliko zdravih in mirnih trenutkov v krogu svojih dragih.

Veronika Kljun

Angela Lipovec je praznovala 96. rojstni dan v družbi.

Žalostni spomini majhne deklice

Ob začetku druge svetovne vojne leta 1941 sem še ne petletna deklica občutila krutost in nasilje okupatorja.

Prišel je 2. 8. 1942, ko so Italijani obkolili našo vas Malkovec. Pripeljal jih je izdajalec, domačin, oblečen v italijansko uniformo in jim poveljeval. Ob treh zjutraj je bilo okoli našega doma vse polno Italijanov. Oče je bil vaški stražar in je to noč slučajno spal doma. Nekako je njemu in dvema hlapcema uspelo pobegniti pravočasno. Bilo nas je sedem otrok. Mama nas je poklicala. Napol goli smo šli ven. Nato je šla v hlev most, mi otroci pa smo se poskrili po vinogradu med trte in trepetali. Potem so prišli Italijani in nas z naperjenimi brzostrelkami pripeljali do hiše.

Imeli smo lepo urejen dom, hišo, svinjake, dva kozolca, ed je bil nadevan v dveh »štantih« z ovsom in zidnico. Italijani so vse izropali. Iz hleva so odgnali kobilu z žrebetom, vola, dva bikca, tri krave molznice, poklali so prašiče in jih naložili na voz. Imeli smo lep voz zapravljenec, ki so ga napolnili z naropanim blagom, na vrh so položili še križ, ki so ga ukradli v kotu naše sobe v hiši. V zidnici, ki je bila velbana, smo imeli spravljeno obutev in oblačila. V zidnici so vse zmetali na sredino in zažgali. Prav tako so požgali hleve in kozolce.

Medtem so nas otroke in mamo vklejnene odpeljali v sosednjo vas, v Pavlo vas. Tam smo stali okoli mame in takrat se je začel valiti dim še iz naše hiše. Mama bi se takrat skoraj zgrudila, če je ne bi držalo nas šestero otrok. Ob dveh popoldne, ko se je nekoliko umirilo, smo se vrnili na upepeljen dom. Ostalo nam ni nič drugega kot, kar smo imeli na sebi in ožgani zidovi poslopj.

Potem nam je kmet Franc Škroporc v sosednji vasi odstopil sobico v zidnici. Na sedmih kvadratnih metrih se je stiskalo nas sedem in še neka vdova.

V tem času oče ni spal doma. 29. 9. smo trgali. K očetu sta prišla veleposestnika iz Hrastovice Andrej Kržič in župnik s Sv. Roka. Očeta sta nagovarjala, naj ne hodi ven spat, da se mu ne bo nič zgodilo in bosta onadva odgovarjala, če bo kaj narobe. In res je tisto noč prespal doma. Zjutraj ob štirih, ko je bila še tema, so Italijani obkolili zidnico. Razbijali so po vratih in mama je šla odpret. Italijani so planili v sobo, očeta vklenili in ga odpeljali v Trebnje v zapor. Drugi dan so ga mučili in nato ustrelili za pokopališčem.

Še isti dan, ko so očeta odpeljali, je šla starejša sestra v Hrastovico do župnika in veleposestnika Kržiča prositi za očeta. Rekla sta, da onadva ne moreta nič pomagati, da je, kar je. Vedeli smo, da je bila očitna izdaja. Na lastni koži smo občutili, koliko gorja so naredili duhovniki med vojno.

Spomladi 1943 je mama prodala nekaj vina, da bi kupila za nas nekaj oblek. Šla je v Krmelj, z njo sta bili še dve ženi. V Tržišču jih niso pustili naprej. Vrnile so se in preko Pijavic in Gabrijel prišle v Krmelj. V Krmelju so v trgovini Flajs vse tri aretirali in jih odpeljali v italijanske zapore, kjer so bile tri mesece zaprte. Po posredovanju Andreja Jakila, lastnika rudnika, so jih izpustili.

Poleti 1943 so belogradisti aretirali še sestro, staro 17 let, in brata, ki je bil star 15 let, in ju odpeljali v tržiško župnišče. Tam so ju mučili, topli z žilavkami in vse mogoče, ker naj bi delala za partizane.

Po končani vojni smo začeli z obnovo doma in se odzvali tudi klicu domovine. Udeležili smo se delovne brigade in udarniških akcij.

Napisala: Pepca Udovč Mirt
(Hinje, 7. 6. 2006)

Marija Gostiša je praznovala 90 let

Naša članica Marija Gostiša je v mesecu decembru praznovala 90. obletnico. Srečanje z njo je vedno prijetno, saj je kljub visoki starosti ohranila vedrino duha in čvrsto telesno moč.

Želimo ji še naprej trden korak in dobro zdravje v krogu njene družine.

Marjeta Pešec

Marija Gostiša, 90 let

Jubilanti v letu 2024 KO DIS Radovljica

100 let
1. Terezija BOHINC roj. 24.8.1924
2. Karolina ZADRAVEC roj. 17.12.1924

98 let
1. Angelca DEŽMAN roj. 22.5.1926
2. Adela KLEMENC roj. 27.9.1926

97 let
1. Angela POZDEREC roj. 27.8.1927

96 let
1. Terezija LEGAT roj. 11.6.1928
2. Ivanka VIDIC roj. 13.8.1928

94 let
1. Štefanija BENEDIK roj. 31.7.1930
2. Kristina RUPAR roj. 21.10.1930
3. Ivanka ŠKRABELJ roj. 24.5.1930

93 let
1. Ivanka GRŠIČ roj. 27.3.1931
2. Viktor SEVER roj. 12.1.1931

91 let
1. Francka VIDIC roj. 13.8.1933

86 let
1. Jože METELJKO roj. 30.3.1938
2. Justin ZORKO roj. 11.9.1938

KO DIS Radovljica
Tone Pristov

IZVRŠNI ODBOR DIS

Predsednica:
Ivica Žnidaršič, Ljubljana

Podpredsednika:
Albin Pražnikar, Zagorje
Anka Tominšek, Ljubljana

Člani:
Karmen Bailat, Celje
Teodor Colnar, Ankaran
Majda Cvetanovska, Maribor
Sabina Godnič, Komen
Zdenka Kaplan, Novo mesto
Marjan Košak, Slov. Konjice
Hilda Marc, Ljubljana
Marijan Špegelj, Muta
Ivan Veble, Dobova
Rudi Zadnik, Škofja Loka

NADZORNI ODBOR

Veronika Kljun, Kočevje, predsednica
Karl Levak, Artiče
Jolanda Želj Erhard, Maribor

ČASTNO RAZSODIŠČE

mag. Franc Žnidaršič predsednik, Trebnje
Majda Cvetanovska, Maribor
Ivan Kunej, Kozje
Terezija Repovž, Šentjanž
Milan Skledar, Ljubljana

SVET DIS

dr. Janko Prunk, predsednik, Ljubljana
Žiga Mikolič, Raka
Ana Pirc, Leskovec
ing. Vladimir Rostohar, Krško
Jožica Stezinar, Čatež ob Savi

VESTNIK

interno glasilo DIS

Za društvo:
Ivica Žnidaršič

Lektorica:
Brina Devetak

Tisk:
Tiskarna Januš

Naslov:
Društvo izgnancev Slovenije
1000 Ljubljana, Einspielerjeva 6
telefon: 01 434 48 80
051 383 232
telefaks: 01 434 48 80

email: drustvoizgnancev@siol.net
http://www.drustvo-izgnancev.si

Poslovni račun DIS:
SI56 0222 2001 0570 920
Nova Ljubljanska banka

Umrlí člani Društva izgnancev Slovenije

KO DIS	Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Artiče	Anton ARNŠEK	10.02.1932	20.03.2023
	Franc BALAS	16.02.1936	20.02.2023
	Franc BOGOVIČ	15.09.1935	12.06.2023
	Terezija KOSTREVC	25.08.1932	08.05.2023
	Radomir LAPUH	17.02.1935	04.10.2023
	Jože OCVIRK	12.05.1941	07.10.2023
	Milka OGOREVC	14.02.1935	18.10.2023
KO DIS Bled	Franc SUŠNIK	21.01.1939	06.12.2023
KO DIS Brežice	Veronika GLIBIČ	07.02.1930	2023
	Marija VERSTOVŠEK	08.08.1939	03.12.2023
	Helena VOGRINC	18.10.1932	18.01.2024
KO DIS Celje	Ana KLANČAR	29.08.1938	15.08.2023
KO DIS Čatež ob Savi	Marija JAVERNIK	13.03.1934	25.09.2023
	Marija KOLAR	27.02.1940	12.10.2023
	Zvonko KOLAR	12.06.1940	23.08.2023
	Andrej KOMUČAR	12.08.1933	21.11.2023
	Slavka MAERZ	17.01.1938	30.03.2024
KO DIS Dobova	Marija BLAŽEVIČ	15.01.1932	14.03.2024
	Pavla JURKAS	07.11.1934	04.01.2024
	Danica KEŽMAN	20.07.1933	01.04.2024
	Antonija KRULC	17.10.1937	15.11.2023
	Snežana LEVSTIK	01.03.1962	17.03.2024
	Jože MOLAN	03.08.1930	08.11.2023
	Ana TOMŠE	06.05.1931	04.01.2024
	Adolf VUCAJNK	06.03.1943	03.01.2024
	Jože ZORKO	07.06.1939	29.11.2023
KO DIS Jesenice	Anton KORENC	05.10.1930	24.11.2023
	Albina SERŠEN	13.06.1943	10.01.2022
	Andrej VISTER	10.11.1943	12.2023
KO DIS Kamnik	Jožefa AJDOVEC	18.02.1928	23.01.2024
	Marija BURJ	30.07.1932	13.12.2022
	Martin DROLEC	20.09.1939	18.10.2023
	Frančiška GOLOB	16.09.1931	15.02.2019
	Vida GREGORČIČ	03.06.1925	15.03.2023
	Marija GRILJ	06.09.1930	19.01.2023
	Stanislav HROVAT	18.04.1940	23.12.2022
	Valerija KLEMENC	13.07.1920	01.03.2023
	Karol LUŽAR	04.10.1928	05.05.2023
	Viktor NOVAK	18.12.1932	31.12.2022
	Julijana PLAHUTNIK	23.02.1925	19.08.2020
	Tilka SIKUŠEK	02.06.1939	30.03.2024
	Janez ŠUŠTAR	24.12.1932	19.10.2023
	Stanislava TOMAŽIČ	25.03.1934	06.06.2023
	Karolina ŽEBAVEC	13.04.1935	23.04.2023
KO DIS Kočevje	Albina DVORNIK	25.07.1931	09.03.2024
KO DIS Komen	Andrej ŠAJNE	10.01.1927	06.02.2024
KO DIS Kranj	Alojzija NADIŽEVEC	13.02.1935	08.10.2023
KO DIS Krško	Olga BENJE	26.07.1929	05.12.2022
	Jože BERIBAK	05.05.1944	08.12.2022
	Ana BOGOLIN		20.11.2023
	Alojz – Slavko LIPAR	06.10.1935	09.12.2023
	Olga RADEJ	26.02.1929	08.01.2024
KO DIS Lenart v Slov. Goricah	Desanka KOŠMERL	11.04.1932	13.03.2024
	Jožefa MURŠEC	11.02.1935	14.03.2024
	Jože ZADRAVEC	05.11.1940	15.03.2024
KO DIS Leskovec	Marija MIVŠEK	29.01.1940	17.12.2023
	Anica VOGLAR	16.11.1932	01.12.2023
KO DIS Ljubljana Bežigrad	Danijela KLEMENAK-MATULIČ	28.09.1930	20.12.2023
	Danica MATULIČ	28.09.1930	20.12.2023
	Marija MOČNIK	07.12.1928	09.11.2023
	Ivana ZIJAL	19.12.1934	22.01.2024

KO DIS	Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Ljubljana Šiška	Ljudmila HOČEVAR	21.03.1926	13.03.2024
	Elizabeta JERAK	02.11.1937	07.02.2024
	Ana LUKANČIČ	15.11.1933	11.12.2023
	Jože MRGOLE	20.10.1935	03.01.2024
KO DIS Logatec	Alojz POVHE	28.08.1942	14.10.2022
	Štefan STARC	20.12.1932	19.01.2024
KO DIS Maribor Rotovž Pesnica	Jožefa KOLAK	18.01.1933	13.01.2024
	Vida PURKHARD	09.09.1930	01.2024
	Dušan ZAVRATNIK	20.05.1942	04.11.2023
	Ivan ŽNIDARŠIČ	22.10.1924	18.02.2023
KO DIS Maribor Tabor	Božo TROBENTAR	22.02.1924	23.08.2023
KO DIS Mozirje	Marija KLEMENAK	05.09.1936	02.2023
	Jože POLIČNIK	16.01.1941	12.2023
	Mihael UZAR	07.02.1926	02.2023
KO DIS Murska Sobota	Štefan RADUHA	14.07.1934	15.03.2024
OO DIS Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica	Boris KNUPLEŽ	01.03.1941	11.01.2024
	Pavla MESNER	07.01.1941	27.12. 2023
OO DIS Obala Ankaran, Koper, Izola in Piran	Otilija MALNAR	19.02.1936	07.05.2023
KO DIS Podbočje	Andrej JALOVEC	03.12.1937	04.12.2023
	Vida JEKE	28.11.1930	12.06.2023
	Martin KNAVS	25.10.1933	11.11.2023
	Franc ZORKO	13.09.1938	07.08.2023
KO DIS Polšnik	Marija BEVC	14.07.1936	26.12.2023
	Pavla ŠTEMPIHAR	15.07.1931	20.10.2023
	Leopold VODENIK	26.06.1933	14.03.2023
KO DIS Ptuj	Stanislav ČERNEZELJ	09.11.1937	22.06.2023
KO DIS Radeče	Dragica BLITVA	16.06.1939	14.12.2023
	Alojzija KRAJŠEK	11.05.1931	18.12.2023
	Martin OBLAK	28.09.1930	08.12.2023
	Frančiška RODIČ	03.10.1921	02.02.2024
KO DIS Radovljica	Anton JERAM	17.01.1933	30.12.2023
	Slavka KRALJ	05.02.1943	
	28.10.2023		
	Janez NOVAK	22.04.1940	01.03.2024
	Jože PEŠEC	26.12.1935	08.12.2023
KO DIS Sevnica	Jožefa VIRK	22.01.1933	10.11.2023
KO DIS Šentjur pod Kumom	Marjan BAJDA	09.07.1942	08.11.2023
	Slavka GROM	15.08.1933	29.12.2022
	Alojz IŽANC	15.09.1941	19.09.2023
	Ana MARTINČIČ	14.07.1934	20.11.2022
	Fani REPOLŽ	29.11.1929	25.08.2023
OO DIS Škofja Loka	Metka HARTMAN	20.02.1925	13.11.2023
	Cilka JELOVČAN	13.09.1934	24.03.2024
	Marija KOŽUH		24.12.2022
	Marija RITONJA	21.08.1930	28.02.2024
KO DIS Tržič	Ana MARKIČ	04.12.1937	15.02.2024
	Anton ZAGMAJSTER	01.01.1932	25.02.2024
KO DIS Vrhnika	Marija PETRIČ	17.06.1930	21.12.2022